

Kronika

Profesor MUDr. PhDr. Peter G. Fedor-Freybergh, DrSc., Dr. h.c.mult.**čestný predseda Sekcie detskej a dorastovej psychiatrie PS SLS**

V živote sa stretávajú ľudia a vždy medzi nimi preskočí niečo existenčné buď pozitívne, negatívne alebo čo i len neutrálne, ale vždy to má aj informačnú hodnotu. Som práve tu a teraz, jestvujem, nesiem niečo z minulosti a odovzdávam do budúcnosti terajšiu svoju prítomnosť. O to viac na okolie zapôsobí aktívny človek spôsobom vystupovania, názormi, citmi, vedomosťami, praktickými činmi pri etablovaní nového pohľadu. Je ozaj málo jedincov na svete, ktorí na rozdiel od nafúkaných agresorov vedia ovplyvniť chod udalostí a ľudí v nich. Ovplyvnia svet myšlienkami a aktivitami pozitívneho ponímania človečenstva. Veľkou vlohou takých jedincov je transcendentálna zložka osobnosti, ktorá je darom ich pôsobenia na ostatných ľudí a napomáha šíreniu nimi uplatňovaných názorov, ideí, viery a praxe. Práve týmto fluidom na nás pôsobil a pôsobí aj čestný predseda Sekcie detskej a dorastovej psychiatrie PS SLS profesor MUDr. PhDr. Peter G. Fedor-Freybergh, DrSc., Dr. h.c.mult.

Vychádzajúc zo životopisu profesora Petra G. Fedora-Freybergha uvádzame pár faktov z jeho života. Profesor Fedor-Freybergh sa narodil v Bratislave 12. novembra 1936. Vyrastal v rodine predchnutej láskou a vierou v Boha a plnej renesančnej múdrosti a humanizmu, čo vyplývalo z profilu jeho rodičov. Obom rodičom sa dostalo vynikajúce klasické vzdelanie: matka absolvovala starodávne bratislavské evanjelické lýceum, kde zmaturovala s vyznamenaním a otec maturoval na piaristickom gymnáziu v Prievidzi. Matka promovala na Lekárskej fakulte UK v Bratislave v r. 1922 a otec na Lekárskej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe v r. 1921. Obaja rodičia pracovali na bratislavskej Detskej klinike u profesora Brdlika, kde boli úzko spriatelení s rovesníkom a neskorším profesorom Jozefom Švejcarom. Otec bol po 2. svetovej vojne jedným z priekopníkov modernej slovenskej neonatológie. Jeho syn, náš čestný predseda profesor Peter G. Fedor-Freybergh, maturoval ešte na klasickom 1. štátnom gymnáziu v Bratislave (posledný maturitný ročník tejto školy pred zavedením jedenásťročienky v r. 1953) a v tom istom roku bol prijatý na štúdium medicíny na bratislavskej lekárskej fakulte, kde promoval v r. 1959. Po troch profesionálne veľmi šťastných rokoch ako lekár v Psychiatrickej liečebni vo Veľkých Levároch pod vedením medicínskeho polyhistora a veľkého neuropsychiatra dr. Imricha Trka, prešiel na bratislavskú Psychiatrickú kliniku LF UK a FN k profesorovi Guensbergerovi. Atestoval z psychiatrie

r. 1962 v Bratislave a z detskej psychiatrie r. 1965 na Karlovej Univerzite v Prahe, kde v roku 1967 obhájil aj kandidátsku vedeckú hodnosť u profesora Vondráčka a profesora Fišera. Bol spoluzakladateľom samostatného pedopsychiatrického oddelenia pri Fakultnej nemocnici v Bratislave na Bazovej ulici a spoluvytváral prvú postgraduálnu výučbu v detskej psychiatrii na vtedajšom Ústave pre doškoľovanie lekárov najprv v Trenčíne potom v Bratislave v úzkej spolupráci medzi inými s prof. Getlíkom a Dieškom a tiež s prof. Makovickým. Po medicínskom štúdiu vyštudoval externe Filozofickú fakultu UK v Bratislave v odbore psychológia (promoval v r. 1965). Viedol detské psychiatrické oddelenie, do ktorého so sebe vlastným úsilím a entuziazmom vkladal najnovšie poznatky z rôznych krajín a doviedol oddelenie na vysokú úroveň. V rozvoji pedopsychiatrie medzi jeho spolupracovníkov patrili napr. MUDr. Hilda Nagyová, MUDr. Arne Rudolf, MUDr. Ľudovít Entner, či neskorší prof. PhDr. Gejza Dobrotka, CSc.

Koncom 60. rokov odišiel do zahraničia, kde veľa a úspešne publikoval. Stal sa svetovo známym odborníkom, ktorý prepájal rôzne disciplíny od biologického základu človečenstva po filozofické aspekty transcendentna pri vývoji človeka. V období 1968–1989 pracoval vo Viedni, Salzburgu, švajčiarskom Bazileji, Londýne, Uppsale i v Štokholme, kde sa venoval okrem psychiatrie a detskej psychiatrie aj gynekológii a pôrodnictvu s dôrazom na gynekologicko-pôrodnícku endokrinológiu. Táto profesia prevážila, takže v r. 1977 dosiahol nielen plnú špecializáciu v gynekológii a pôrodnictve, ale v tom istom roku obhájil doktorát z gynekológie na Karolínskom inštitúte v Štokholme. V rokoch 1978–1986 prednášal ako externý docent detskej a dorastovej psychiatrie na Lekárskej fakulte v Turku vo Fínsku v odbore Psychosomatická medicína detského veku a v roku 1982 sa stal profesorom psychoneuroendokrinológie (prvá profesúra v tomto odbore v Európe) na Prírodovedeckej fakulte Univerzity v Salzburgu, kde bol aj školiteľom pri veľkom počte diplomových a doktorských prác.

Po udelení tejto profesúry v Salzburgu mu bolo udelené čestné občianstvo Rakúskej republiky. V rokoch 1982–1992 bol posudzovateľom grantov rakúskeho ministerstva pre vedu a výskum. Po návrate domov prednášal na Detskej klinike 2. lekárskej fakulty Karlovej Univerzity v Motole a v roku 1996 vyhral konkurz na vypísané miesto profesora

detskej psychiatrie na 3. lekárskej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe, kde pôsobil až do roku 2004. V roku 1997 bol menovaný za hostujúceho profesora na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce na Trnavskej Univerzite rektorom prof. L. Šoltésom.

V roku 2006 sa stal riadnym členom Vedeckej rady na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce v Bratislave (rektor prof. V. Krčméry) a v roku 2006 bol menovaný prof. Krčmérym za vedúceho Subkatedry pre perinatálnu a perinatálnu psychológiu a medicínu na tejto vysokej škole. V roku 2007 ho prof. Krčméry poveril vedením novozaloženého Ústavu pre perinatálnu psychológiu, medicínu a sociálnu prácu (prvé univerzitné pracoviská z odboru perinatálnej a perinatálnej medicíny a psychológie na svete). V roku 2009 bol menovaný mimoriadnym profesorom pre odbor perinatálna a perinatálna medicína a psychológia. Táto profesúra je tiež prvou svetovou profesúrou v tomto odbore. Na návrh Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave mu bolo udelené čestné uznanie – Vedec roka Slovenskej republiky za rok 2008 za celoživotné úspešné vedecké pôsobenie v oblasti gynekológie a pôrodnictva, psychiatrie, detskej psychiatrie, psychoterapie, psychoneuroendokrinológie.

Čestný predseda prof. Peter G. Fedor-Freybergh ako jeden zo zakladateľov odboru perinatálna a perinatálna psychológia a medicína bol od roku 1983 do 1992 prezidentom Svetovej asociácie tohto odboru a od r. 1992 doteraz je jej čestným prezidentom (honorary life president). V r. 1989 založil medzinárodný anglicko-nemecký časopis *International Journal of Prenatal and Perinatal Psychology and Medicine*, ktorý úspešne a pravidelne vychádza ako štvrťročník. V r. 1997 sa stal šéfredaktorom karentovaného časopisu *Neuroendocrinology Letters* a od roku 2006 je ko-šéfredaktorom časopisu *Biogenic Amines*. V roku 2007 znovu založil zaniknutý československý časopis svetovej úrovne *Activitas Nervosa Superior* a stal sa jeho šéfredaktorom. V roku 2009 založil *Activitas Nervosa Superior Rediviva*, ktorého vydavateľom je Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety a Ústav normálnej a patologickej fyziológie CFV Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Jeho najvýznamnejšie práce sú práve z oblasti gynekologickej endokrinológie, detskej psychiatrie, psychoneuroendokrinológie a perinatálnej psychológie.

V rokoch 1966–1970 bol sekretárom Svetovej asociácie pre detskú a dorastovú psychiatriu a pridružené odbory, v roku 2001 obdržal čestné členstvo Českej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti J.E. Purkyně, v r. 2002 čestné členstvo Poľskej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti, v r. 2002 sa stal čestným členom Poľskej spoločnosti pre neuroendokrinológiu. V roku 1995 obdržal Medailu Dionýza Diešku za zásluhy pri založení doškoľovania lekárov v detskej a dorastovej psychiatrii na Slovensku a v roku 2006 Šeligovu medailu Slovenskej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti SLS. Je členom redakčných rád mnohých časopisov: Česká a Slovenská Psychiatrie, Časopis pre experimentálnu a klinickú asistovanú reprodukciu (USA), Klinické a experimentálne

medicínske listy (Lodž, Poľsko), Gynekologicko-pôrodnický časopis (Poľsko), Neonatologické zvesti (Slovensko), Thyreoidea (Londýn, UK), American journal of case reports (USA). Je fellow of Royal Society of medicine (Londýn, UK) od 1982 a registered medical practitioner (GMC vo Veľkej Británii) od r. 1996. Vo Švédsku si našiel životnú lásku a úžasnú pomocníčku, ktorá sa stala jeho manželkou – pani Lili Maas, ArtD., ktorá je hlavným spiritus movens úpravy uznávaných vedeckých časopisov.

V roku 2007 mu bol udelený titul Doctor honoris causa na Medicínskej Univerzite v Lodži. V tom istom roku mu bol udelený titul Doctor honoris causa aj na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Je členom početných vedeckých a odborných slovenských, českých a medzinárodných spoločností. Menovaný je teda človekom univerzálnym. V priebehu svojho života narysoval univerzitný princíp unum vertere, ktorý predestiloval do perinatálnej a perinatálnej psychológie a medicíny. Na tomto mieste môžeme spomenúť aj jeho známu a medzinárodne preloženú a rozšírenú knihu pre deti *Bird of Happiness*.

V spoločnom jazyku medicíny, psychológie, etológie, sociológie, antropológie, teológie a filozofie treba hľadať podstatu tohto odboru, ktorý odráža šírku a hĺbku vedomostí jubilanta. Ide o človeka robustného svojím presvedčením, názormi, krásou ducha a znalosťami renesančného rozsahu. Naviac – a to treba opakovať – ide o nesmierne citlivého, empatického ducha úzko spojeného s realitou života a s nesmiernou vôľou prekonávať prekážky. Všetko má prepojené s rešpektom k životu na rovnakej úrovni ako Schweitzer v svojej úcte k životu. Je čťou stretnúť sa s tak výnimočným človekom, ktorý bez nafúkanosti odovzdáva svoje skúsenosti všetkým a naplnia tak nielen krédo Hippokratovej prísahy, ale aj ducha svojho rodinného zázemia. Svojím presvedčením humanistu posväcuje všetky praktické kroky pomoci človeku od nidácie buniek až po smrť pri zdôraznení princípov Najvyššieho.

Milý pán profesor, ako skončiť túto laudáciu – iba Tvojimi slovami: „Pán Boh nám buď nápomocný v našej ďalšej práci a úsiliach“. Nuž tak...

Doc. MUDr. Igor Škodáček, PhD., prednosta Kliniky detskej psychiatrie LF UK a Katedry detskej psychiatrie FZŠS SZU, Bratislava

Prim. MUDr. Ján Šuba, predseda Sekcie detskej a adolescentnej psychiatrie PS SLS

Doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD., prednosta Psychiatrickej kliniky JLF UK, Martin